

Vegyések.

Az alkatrészekből kiszámított összes nitrogén tartalom 37,2 perczentre rúg. W. V.

A FRANCZIA ACADÉMIE DES SCIENCES AZ OSTROM ALATT is rendszeren tartja üléseit és a Comptes Rendus most is minden héten pontosan megjelen, az ülésekről bő ismertetéseket közölve. Némelyik szám még terjedelmesebb, mint közönségesen. Hátsójainak legnagyobb részét a hadi tudományok és a léghajózás töltik be. Dumas és Élie de Beaumont — ámbár az előbbi senatus tagjai voltak, az Akadémiánál most is működnek — mint örökös titkárok; Leverrier egy gyűlésre sem megy el; Chasles legpontosabb a megjelenésben. Marié Davy szintén Párisban van és meteorológiai észleleteket tesz, valamint Chapelas Coulvier-Gravier is, ki a luxemburgi palotából tart őrszemlét a hulló csillagok felett; észleleteit a *Comptes Rendus*-ben és a *Journal Officiel*-ben rendszeresen közli. A Conservatoire des Arts et Métiers- és a Collège de France-on előadásokat is tartanak; a Sorbonne azonban e félévben nem nyitattott meg. A *Révue des Cours Scientifiques*-ből az ostrom megkezdése óta csak néhány szám jelent meg; — *Les Mondes* és *Cosmos* egészen megszűntek. (Ezen érdekes adatokat a londoni „*Nature*“ szerkesztőségével a merész és tudományos léghajós Fonvielle úr közölte, ki Párist nem régebben hagyta el.)

KÉRDÉS IRODALOM-TÖRTÉNETÉSEINKHEZ. — J. F. Montucla „*Histoire des Mathématiques*.“ (Paris, 1807) II-ik kötetének 291- és 292-ik lapján a következők állanak.

„Mielőtt Galilei híres elítélésének története elmondatnék, helyén lesz azon üldözésről szólni, melyet a bolognai philosophok részéről kellett kiállania. Ők ebben különösen kitüntették magukat, és közöttük az öregperipatetikus Chiaromonti, ki nem szűnt meg Galilei, Kepler és Tycho

ellen irni. Azonban ők ezzel nem elégedtek meg, hanem még titkos cseleket is szőttek ellene, melyek csak alacsony és silány lelkektől származhatnak; ime ennek egy kevésbé ismert példája.“

„Volt akkor Olaszországban Keplernek valamipártfogoltja, akit még ajánlott is Galileinek; Horky Mártonnak hívták. Ezt a bolognai tanárok megnyerték a maguk részére s rávették, hogy Galilei ellen írjon; mire ő Galilei személye s felfedezései ellen csakugyan közzé is tett egy igen ocsmány kis iratot, — „*Peregrinatio*“ cím alatt — melyben azt állította, hogy Galilei állítólagos felfedezései nem volnának egyebek, mint egy oly ember merő visiói, kinek elméje kissé meg van zavarva és szelleme ép oly roncsolt mint a teste és az orczája.*) Keplernek pedig azt írta, hogy Galilei eljött Bolognába, hogy tanárait a saját szemük láttára meggyőzze, hanem hogy semmit sem tudott nekik mutatni, s neki sem; hogy teleszkópja egész éjeken át rendelkezésére állott, s azokat különböző tárgyak észleletével töltötte és hogy meggyőződött, miszerint az oroszul mutat és megkettőztette a csillagokat; szóval, hogy mindaz, a mit az ő (Galilei) eszközével láttak, merő illúzió volt. Azzal végezte, hogy Galilei mély szegényében egy szép reggelen Bolognából megszökött a nélkül, hogy búcsút vett volna, ámbár Magin nagy ebédet készült adni a számára. E szentelen rágalmak Keplerben kételkedést támasztottak és a Horky irata, melyben az ő leveleiből néhány töredék volt idézve, majdnem összezőrrentette Galileivel; de csak hamar felismerte, hogy pártfogoltja miféle bilang ember. Írt hozzá egy dörgedelmes levelet, melynek máso-

*) Galileinek az arcza — származott legyen az vérmérsékletétől vagy éjjeli viasztsái és szellemének szokott megerőltetése okozták azt — valóban igen porseneses volt. — (Montucla megjegyzése.)

latát megküldte Galileinek, hogy úgy használja fel, a mint akarja; valamivel később azonban rábirta, hogy e silány támadást megvesse. Horki*) visszatértében meglátogatván Keplert, ez úgy bánt vele, a mint megérde- melte és azon vallomásra birta, mi- szerint a bolognai tanárok által vé- tetett rá, hogy Galilei ellen ama kis gyalázó iratot közzé tegye.“

„Horkynak ezen irata azonban nem maradt sokáig felelet nélkül; Galilei egy W o o d e b e r n nevű an- gol- vagy németben védelmezőre ta- lált, ki valószínűleg tanítványa volt, s a ki a Horky által felhozott négy nehézséget problémák alakjában czá- folta meg, Jupiter négy új bolygójá- jának vagy holdjának lehetőségére

*) Horky neve az eredeti szövegben felváltva majd *z*-vel majd *y*-al fordul elő.

vonatkozólag. A mi Horkyt illeti, ő igen megszegyenülve hallhatott meg, midőn látta, hogy a Galilei felfede- zéseit egész Európa egyhangúlag el- fogadta.“

Ezen időzetre az indított bennün- ket, hogy Joseph Bertrand „*Les fondateurs de l'astronomie moderne*“ című művében a 207-ik lapon eme tárgyra vonatkozólag a következőket olvastuk: „*L'un des contradicteurs les plus ardents de Galilée fut le Hongrois Horki, etc.*“ („Galilei leghevesebb ellentmondóinak egyike a magyar Horki volt.“)

A kérdés, melyet irodalom-törté- néseinkhez intézünk, az, hogy ez a szerencsétlen H o r k y csakugyan magyar volt-e, vagy talán azon szom- széd országból való, melyre a neve mutatni látszik?

Vegyések.

BEÉRKEZETT KÖNYVEK

DIE RÄDERTHIERE UND IHRE BEI TÜBINGEN BEOBACHTETEN ARTEN. Von Samuel Bartsch aus Igló. — Stuttgart, 1870. 8-adrét 61 lap.

A kellő ügyesség és szorgalommal összeállított értekezésben a rotatoriák (ke- réklönyök) összes szervezete, a legújabb források felhasználása mellett önálló viz- gálatok alapján van tárgyalva; a Tübinga körül előforduló e rendbeli állatkák pedig rendszeresen vannak elősorolva s leírva. Szerző szerencsés volt itt-ott újat, különö- sen új alakokat is látni. — Minden esetre örvendetes, hogy a természettudományokkal való komolyabb foglalkozás lassanként ha- zánkfiaiban is mindinkább tette ébred s e szempontból a zoológiai irodalom mezején a Bartsch munkáját is örömmel üdvözljük.

K. J.

A TESTALAK ÉS HASZONVÉTELI (TERMELŐ) KÉPESSÉG KÖZÖTTI VISZONY A SZARVASMARHÁNÁL. (Állattenyésztési tanulmány). Irta: K o d o l á n y i A n t a l. Kolozsvár, 1870. Kis 8-adrét. 46 lap.

E kis füzetben szerző az állattenyésztés körül szerzett tapasztalatok főbb eredmé- nyeit a jelesebb német szakférfiak ezen tárgyú dolgozatai után összeállítva és ábrákkal illusztrálva ismerteti meg a magyar gazda-közönséggel, azon állattenyésztési te- kintetben igen fontos kérdésre nézve, hogy a külalokról miképen lehet az állat belter- mészetére és így hasznavehető:égére követ- keztetni. Egyenként tárgyalván a szarvas- marháknak tagjait, u. m. a fejet, a mellet, stb., előadja a főismertető jeleket, és a mé- rési módokat e tekintetben, úgy hogy az e tárggyal egészen ismeretlen tényész- tőknek e kis tanulmány igen alkalmas ve- zérfonálul ajánlható.

D L.

MYKOLOGISCHE MITTHEILUNGEN. Von Julius Klein. (Separat-Ab- druck aus den Verhandlungen (1870) der k. k. zoolog.-botanischen Gesell- schaft in Wien.) 24 lap, két táb- lával.

Az értekezés kivonatos ismertetése je- len füzetünk akadémiai rovatában fog- laltatik.